སྐད་དེ་གྱུར་ཅ་ནང་། རྡོ་བའི་མེན་ཏོག་ཅོགས་ལ་ལུས་ཀན་ནི་སྔོན་འདུག་བའི་རྗེས་སི་སྐོར་ལ།།[1]

Language change and the fossilization of the Old Tibetan *b-* prefix in Ladakhi and Balti.

རིག་འཛིན་དབང་མོ་(འཇར་གླིང་)

Bettina Zeisler (Germany)

སངས་རྒྱས་སི་སྟན་པའི་ཆོས་སི་ནང་ང་དེ་ཟུག་མོལ་པ། འཇིག་རྟེན་ལ་ཅི་ཚང་མ་རྟག་པ་མན་ནོག་ལོ། མོལ་པ་སང་། ཡང་སེམ་ཤན་(སེམས་ཅན་) ནི་ཟོབ་ཏ་(བཟོ་བལྟ་) གྱུར་རིན་འདུག། ཡང་ མི་གྲུན་ནི་ཅོས་(བཅོས་) ཀན་ནི་ཅ་ལག་ཚང་མ་གྱུར་རིན་འདུག། དེ་ནེ་(དེ་ནས་) ཡང་ མི་གྲུན་ནི་ཀོལ་(བཀོལ་) ཀན་ནི་སྐད་ནང་ ཟེར་ཟོ་(ཟེར་བཟོ་) ཚང་མ་གྱུར་རིན་རྟག་པ་མན་ནོག།། སྔོན་མའི་དུས་ལ་ཡོད་ཀན་ནི། དག་ས་མེད་ཀན་ནི་སེམ་ཤན་ཚང་མ་ག་ཟུག་ཐོང་(མཐོང་) བ་ནག་ཤ་མེད་ཀྱག་[2]། འི་ནང་(ཡིན་	As we learn from Buddhist teachings, nothing is permanent in our world. This is true for the appearance of sentient beings and plants as well as for cultural artefacts including languages. The development of the species is documented through imprints of now extinct beings in the sediments of former lakes or oceans. These imprints are called fossils. Likewise the various stages in the development of a language leave their

[1] The pronunciation indicated in brackets ʃ…˥ follows the convention of the Roman script: consonants are to be read as consonants only, in the order they are written. Vowels are indicated by the 'vowel sign' ཨ for the vowel 'a' with the appropriate superscripts for other vowels.

The author deliberately does not follow the classical orthography of *Choskat*, but uses a simplified version of *Phalskat*, based on the Leh dialect. Since an ideal script should mirror the sounds of a language (Lobzang Tsewang at the seminar), letters will not be written when they are not sounded or have no phonetic impact on other letters (an exception is made for names, religious and grammatical terms). This means that the grammatical *b-* prefix of verbs will not be written, and the 'silent' prefixes *m-* and *ḥ-* will only be written when they support the voiced pronunciation of voiced consonants (which would be pronounced unvoiced otherwise). The traditional spelling is given in a bracket, when a simplified form is used for the first time. (As for the title: ནང་ corresponds to དང་, ཅོགས་ to ཚོགས་, ཀན་ to མཁན་). Following the grammar of the Leh dialect implies that the agent of transitive clauses is marked as a possessor (ཀིའི་ instead of ཀིས་). The spelling of other grammatical particles follows the current conventions of *Phalskat* writing.

The spelling style presented here is obviously more radical, but also closer to the scientific principles that guided those persons who introduced the Tibetan script than the moderate *Phalskat* spellings current in Ladakh. It is meant to facilitate the understanding of the text, as well as to provide an example of the manifold possibilities for adjusting the Tibetan script to the needs of the Ladakhi language. Hopefully it demonstrates that even academic texts can be written in simple *Phalskat*. Whether it can be a model or not, is ultimately up to the Ladakhi people. Understanding the mental effects that unconventional spellings can have, the author apologises to all those scholars who feel utterly uncomfortable with this text.

[2] གྲེན་ལ་ ʃཁཨནཨཀ˥ (khanak)མོལ་ལ་ནོག། ཅིག་ཆ་ན་'མཁན་རག་' ནི་འགྱུར་དེ་སྐྱེ།།

ན་ཡང་) རྫོ་བའི་ཀ་ལུས་ཀན་ནི་རྗེས་ཡོད་ན། འི་(འདི་) སྔོན་མའི་དུས་ལ་ཡོད་ཀན་ནི་སེམ་ཤན་ནི་དཔང་པོ་འིན་(ཡིན་) ནོག།། དེ་བོའ་ཨིང་ལིཔྲ་ཏྲི་ནང་ང་ 'fossil' ཟེར་ར་ནོག།། མེན་ཏོག་གི་རྗེས་འིན་ན། ལ་དྭགས་ལ་ 'རྫོ་བའི་མེན་ཏོག་' ཟེར་ར་ནོག།། དེ་ཟུག་སྐད་རེ་རེ་ནང་ང་སྔོན་མའི་དུས་ནེ་ལུས་ཀན་ནི་ཟེར་ཟོ་རྫིང་པ་ཡོད་ད་ནོག།། མདང་དེ་རིང་ངི་སྐད་དི་ཆིར་ནང་མ་ཐུན་(མཐུན་) ཏེ་སྔོན་མའི་སྐད་དི་ཆིར་རི་དཔང་པོ་འིན་ནོག།། དེ་བོའ་ཡང་སྐད་དི་ 'fossil' ཟེར་ར་ནོག།། དེ་ཟུག་གི་རྫོ་བའི་མེན་ཏོག་ཙོག་ཞིག་(ཚོགས་ཅིག་) གི་སྐད་དི་ 'fossil' ལི་སྐོར་ལ་དཔེ་ར་ཏང་ངེད་(བཏང་བ་ཡོད་)།། །། མདང་དེ་རིང་ངི་བོད་པའི་ཡུལ་སྐད་ཚང་མའི་ནང་ང་། ལ་དྭགས་སི་ཤམ་སྐད། པུ་རིག་༢ པའི་སྐད་ཡང་བལ་ཏི་(སྦལ་ཏི་) སྐད་དི་སྐད་འགྲངས་ (pronunciation) སྔོང་བརྩན་སྒམ་པོའི་སྐུ་ཆེའི་དུས་ལ་འབྲིས་ཀན་ནི་བོད་སྐད་ནང་ཐུན་པ་འིན་ནོག་ལོ། ཁས་པ་(མཁས་པ་) མང་པོའི་མོལ་ལ་རག།། དེའི་ཕེའ་(ཕྱི་ལ་) སླེའ་སྐད་དི་ཕའི་ ༼སཀཨཏ༽ (skat) ནང་། དཔེ་རའི་ཕེའ་ ༼སཔཨེརཨ༽ (spera) ཆོར་ར་ནོག། ཤམ་ཕྱོགས་ལ་རྟའི་ཕེའ་ ༼རཏཨ༽ (rhta)། སྦྱར་རི་ཕེའ་ ༼ཟབཡཨར༽ (zbyar)། ཡང་ཕྲུ་གུའི་ཕེའ་ ༼ཕརཨུགཨུ༽ (phrugu) ཆོར་ར་ནོག། ཡང་པུ་རིག་ནང་། བལ་ཏི་སྟན་ལ་ཁྲག་གི་ཕེའ་ ༼ཁརཨཀ༽ (khrak) ནང་། གྲིའི་ཕེའ་ ༼གརཨི༽ (gri) ཆོར་ར་ནོག།། དེ་ཟུག་སྔོན་མ་འབྲིས་ཀན་ནི་ཡི་གེ་ཚང་མ་བལ་ཏི་སྐད་དི་ནང་ང་སྐད་འཐེང་ང་ནོག།། ཡང་དོན་དག་གི་ཕེའ་འབྲིས་ཀན་ནི་སྔོན་འཇུག་གི་སྐད་མང་ཆེའ་འཐེང་ང་ནོག།།	imprints in so-called 'frozen' or 'fossilised' forms, i.e. forms that cannot be formed according to the actual grammatical or phonetic rules, but have been inherited from an earlier stage of the language. In the following I want to give an example for the reconstruction of the development of West Tibetan, the varieties spoken in Ladakh and Baltistan. It is commonly accepted that among all modern Tibetan varieties the pronunciation of the Balti and western Ladakhi dialects comes closest to the spelling of the 'original' Tibetan language as documented from the mid 7th century. The complex consonant clusters at the beginning of a syllable are to a great extent retained, thus Leh /skat/ (WrT *skad*) 'language' and /spera/ (WrT *dpera* < *dpesgra*) 'speech', Western Sham /rhta/ (Leh /sta/, WrT *rta*) 'horse', /zbyar/ (Leh /yar/, WrT *sbyar*) 'summer', /phrugu/ (Leh /thrugu/, WrT *phrugu*) 'child', and particularly Purik and Balti with /khrak/ (Leh, Sham /thrak/, WrT *khrag*) 'blood' and /gri/ (Leh, Sham /tri/, WrT *gri*) 'knife'. However, this phonetic conservatism is only found with lexemes or the main parts of a word, which convey the meaning, but not with morphemes or the grammatical parts of a word. Thus the Old and Classical Ti-

༢ ཁ་ཅིག་གི་བུ་རིགས།ཁ་ཅིག་གི་བོད་རིགསའབྲིའ་མཛད་ད་ནོག།

འི་ནང་མ་འོངས་པའི་དུས། ད་ལྟ་བའི་དུས། ཡང་འདས་པའི་དུས་སི་ཕིའ་འབྲིས་ཀན་ནི་སྔོན་འཇུག་ག་ནང་། ད། བ། མ། འ། དགའ་ས་སྐད་མན་ན་འབིང་ང་མན་ནོག།། དེའི་ཕིའ་ཆིར་[༢] རྒྱལ་པའི་ཁས་པ་། Robert Shafer (1950/51) ཡང་ Roland Bielmeier (2004) ཉིས་(གཉིས་[༣]) ཀེ་དེ་ཟུག་མོལ་པ། དུས་གསུམ་མི་ཕིའ་གོལ་ཀན་ནི་སྔོན་འཇུག་ཤར་ཕྱོགས་སི་བོད་སྐད་དི་ནང་ང་སོ་མ་སྐྱེ་སེ་ཕེལ་ཏེ་འིན་ཀྱུག།། འི་ནང་བལ་ཏི་སྐད་དི་ནང་ང་མན་ན་མ་སླེབ་པ་སང་བོད་དི་ཡུལ་སྐད་ནང་། སྔོན་མའི་འབྲིས་ཀན་ནི་ཆོས་སྐད་པ་སང་བལ་ཏི་སྐད་མང་ཆེའ་སྙིང་པ་འིན་ཀྱུག་ལོ། མོལ་ལ་རག།། །།

འི་ནང་དུས་གསུམ་མི་ཕིའ་གོལ་ཀན་ནི་སྔོན་འཇུག་བ་ནང་། མ། འ། ཅིག་ཆ་ན་ཡང་ག་ནང་། ད། སྔོན་མའི་དུས་ལ་ཡང་བལ་ཏི་སྟན་ནང་། ལ་དྭགས་ལ་གོལ་ཏེ་འིན་ཀྱུག། ངའི་སམ་མ་རག།། ཡུན་རིང་སོང་པ་སང་། དོན་དག་གི་ཕིའ་གོལ་ཀན་ནི་སྔོན་འཇུག་ག་ནང་། ད། བ། མང་ཆེའ་ལུས་སེ། འི་ནང་བར་བར་ལ་ཙ་པིག་ཤིག་གྱུར་ཏེ་ཡོད་ཀྱུག།། སྔོན་འཇུག་མ་ནང་། འ། ཡང་དུས་གསུམ་མི་ཕིའ་གོལ་ཀན་ནི་སྔོན་འཇུག་ཚང་མ་གུ་ལེ་གུ་ལའིའ་སྐད་མི་ཕིང་ཅས་སོང་ཏེ་ཡོད་ཀྱུག། ངའི་སམ་མ་རག།། ཅིའ་ཟེར་ན། མ་ཕིང་ཅས་ལ་ཆའིན་ཅིག་གིས་བར་བར་ལ་ཁོ་རང་ངི་སྔོན་མའི་ཡོད་ཀན་ནི་རྗེས་ལུས་སེད་ཀྱུག།། སྔོན་མའི་ཡོད་ཀན་ནི་རྗེས་ག་ཟུག་ག་ལུས་སེད་ཀྱུག། མོལ་ན། ཆིག་ཉིས་སི་བར་ལ་སྔོན་མའ་ཡོད་ཀན་ནི་སྔོན་འཇུག་ད་རུང་ཆོར་

betan grammatical prefixes of the verb indicating the temporal relation between an event and the utterance are missing in Balti and Ladakhi as well as in all other Tibetan varieties except the north-eastern ones. Two eminent scholars (Shafer 1950/51 and Bielmeier 2004) have thus suggested that 'Western Archaic Tibetan', i.e. Balti, Purik, and western Sham, represents an early stage of the Tibetan language, where those grammatical prefixes had not yet developed.

The grammatical prefixes, however, must have been in use even in West Tibetan and must have disappeared from the language gradually, not without leaving some traces of their former presence. In many Tibetan varieties the Written Tibetan prefixes that are no longer pronounced word initially can be heard at a syllable boundary and thus in bound word forms. This 'revitalisation' of mute lexical prefixes was first observed in the compound forms of numbers of Central Tibetan, e.g. WrT *bcu* '10' pronounced as /cū/ and WrT *bži* '4' pronounced as /ši̱/ become /cūpši/ '14' and /ši̱pcu/ '40'. This feature can also be observed in the Ladakhi dialects (cf. Koshal 1979: 31).

---

༢ ཕྱི།། སྐད་འགྲངས་སི་ཆིར་ལ་ཕྱི་འབྲིས་ཀན་ནི་ཆིག ༼ཕི༽ འབིང་དགོས་ས་ནོག། ༼ཆི༽ འབིང་དགོས་ས་མ་ནོག།།

༣ གཉེན་སྐད་ལ་འི་སྔོན་འཇུག་སྐད་འགྲངས་ཕྲ་མོ་འབིང་ཏུག་ག་ནོག།། དེ་མེན་ནེ་འི་སྔོན་འཇུག་མན་ན་ཆོར་ར་མན་ནོག།།

ཅས་ལ་ཡོད་རེད་ཀྱག། མང་ཆེའ་འི་ཚིག་ཉིས་ཀོ་སྦྱུས་ཚིག་ (compound word) འིན་ནོག། དཔེར་ན་འགྲུངས་ཀའ་ལྷ་ན། ཡུལ་སྐད་མང་པོའི་ནང་ང་ ༼ཅཨུ༽ (cu) ནང་ ༼ཞཨི༽ (ži) སྤྱ་ན། ༼ཅཨུཔ-ཞཨི༽ (cup-ži) ཡོང་ང་ནོག། ༼ཞཨི༽ (ži) ནང་ ༼ཅཨུ༽ (cu) སྤྱ་ན། ༼ཞཨིཔ-ཅཨུ༽ (žip-cu) ཡོང་ང་ནོག། ཚིག་ཉིས་སི་བར་ལ་སྔོན་འཇུག་པའི་སྐད་སལ་(གསལ་)[Y] པོ་ཆོར་ར་ནོག། (Shawe 1894 ནང་ Koshal 1979: 31) དེ་ཟུག་སྔོན་མའི་དུས་སི་སྔོན་འཇུག་པ་ནང་། མ་ནང་། འའི་སྐད་སལ་པོ་འཐིང་ཀན་ནི་སྦྱུས་ཚིག་མང་པོ་ཡོང་ང་ནོག། དཔེར་ན།	Besides the compound numbers, one can observe that the Written Tibetan nasal prefixes *m-* and *ḥ-*, which have become mute in word initial position, can be heard at a syllable boundary in some compound expressions (Shawe 1894; Koshal 1979: 32). Similarly an initially mute *b-* prefix can be heard at a syllable boundary in some compound expressions (Shawe 1894). In course of time, the prefix *ḥ-* (originally a voiced velar fricative) was pronounced as an unspecified nasal (/ŋ-/, /n-/, or /m/).

Lexicalised nasal prefix (དོན་དག་གི་ཐིའ་ཀོལ་ཀན་ནི་སྔོན་འཇུག་མ་ནང་། འ།)

– LAD (RAM, HAM) /kha**m**-chu/, WrT *kha-**m**chu* 'beak, bill'; HML, CEM, LEH, LEH2 /kha**m**-chu/, SAS, DOM, ACH, GARKb, ARA, BAL (SPR) /kha**m**-cu/
– LAD /gya**m**-tso/ (Shawe 1893: 13 for names; Koshal 1979: 32), /gyatsho/ ~ /gya**m**-tsho/ (HAM) WrT *rgya-mtsho* 'sea, ocean'; GYA /gyatso/, CEM /gyatso/ ~ /gya**m**-tso/, LEH2 /gya**m**-tso/, SHA, LEH, SAS /gya**m**-tsho/, GARKb /gya**m**-tsho/ ~ /rgya**m**-tsho/, ARA /gyam-tsho/ ~ (less frequently) /the gyatsho chenpo/; cf. DOM /rgya**m**-tsho/ 'lake', /thri gyatsho chenmo/ ~ /thri rgya**m**-tsho chenmo/ 'sea, ocean'; ACH /rgyatsho/ 'sea, ocean' in contrast to /rgya**m**-tsho/ 'river'; /CIK-He /gya**m**-tsho/ ~ /rgya**m**-tsho/ 'river'; TUR /rgyatsho/ 'sea' but /rgya**m**-tsho/ ~ /rgya**m**-so/ 'river', BAL (SPR), KPL /rgya**m**-tsho/ 'river'; but LAD (RAM) /gyatsho (chenmo)/ ~ /rgyatsho/, HML /ɦjatso/ 'sea, ocean'
– GYA, SAS /chu**ŋ**-go/, HML, KHAL, LEH /chu**m**-go/ WrT *chu-**m**go* 'the beginning of the flowing water (first wave in the canal)' , LEH also 'land at the beginning of a river, near the mountain'; DOM /chu**ŋ**-go/ 'beginning of the water (first wave)' in contrast to /chu**m**-go (khor)/ '(place around) the beginning of a river'; SHA /chugo/ ~ /chu**ŋ**-go/, GARKb /chu**m**-go/ 'land at the be-ginning of a river' (also used as a loan in Brokskat) in contrast to /chugo/ 'beginning of the water'; ACH /chu**m**-go/ 'beginning of the water, beginning of a canal, upper part of river'; but ARA /chugo/ 'beginning of the water'; BAL (SPR) /chugo/ 'first fields to receive water supply'
– HML, SHA, KHAL, DOM, ACH, ARA /chu**m**-juk/, *chu-**m**jug* 'remaining part of the water', ACH also 'end of a canal', cf. also LEH /chu**n**-juk/, GARKb /chu**m**-žuk/ 'land at the lower part of the river' (also used as a loan in Brokskat); DOM /chu**m**-juk khor/ 'place around the end of a river etc.'

– GYA, DOM, ARA /chu**n**-dzom/ *chu-ḥdzom* ‘confluence’; but SHA, LEH /chu-dzom/, GARKb /chudzoms/

– LAD (RAM) /zu**m**-thrul/ *rdzu-ḥphrul* ‘mirage’; SAS /rzu**m**-trhül/, KHAL (Kesar) /rzu**m**-phrül/ ~ /dzu**m**-trhül/ ~ /rdzuphrül/ ~ /dzutrhül/, DOM /rdzu**m**-phrül/, GARKb /rdzu**m**-trhül/; but LAD (HAM) /dzuthrul/ ~ /rdzuthrul/, GYA /dzutrül/, SHA, CEM /zutrül/, LEH /zothrül/, ARA /rdzuthrül/ ‘magic, supernatural’

– HML, GYA, GARKb /ša**m**-bu/, SHA /ça**m**-bu/ WrT *ša-ḥbu* ‘maggot’, but LAD (HAM) /šabu/, LEH, SAS, KHAL, DOM /šabutsik/

– LAD /sa**m**-gul/ ~ /sa**ŋ**-gul/ (Shawe 1894: 14), /sa**m**-gul/ (RAM, HAM) *sa-ḥgul* ‘earthquake’; GYA, SHA, CEM, LEH, LEH2, ARA /sa**ŋ**-gul/, SAS, DOM /sa**m**-gul/; but GARKb, BAL (SPR) /sagul/

– LAD /sa**n**-tsam/ (RAM), /sa**m**-tshams/ (HAM) *sa-**m**tshams* ‘border, frontier’; GYA, CEM, HML /sa**n**-tsam/, LEH2 /sa**m**-tshams/, LEH, SAS, DOM /sa**n**-tshams/, SHA, ARA /sa**n**-tsham/ … … …

Morphologically relevant nasal prefix (ཏས་གསུམ་མི་ཤིའ་ཀོལ་ཀན་ཉི་སྨོན་འཛུག་མ་ནང་། འ།)

– LAD (HAM) /kha**n**-don/ *kha-ḥdon* ‘by heart’; GYA, SHA, CEM, LEH, LEH2 /kha**n**-don/, ACH, GARKb (heard), ARA /kha**m**-don/; DOM /kha**m**-don/ ‘morning prayer (performed without looking into the text)’

– LAD /gokhor/ ~ /go**m**-khor/ ‘dizziness, confusion’ (HAM), /go**m**-khor/ (RAM) ‘accident’ WrT *mgo-ḥkhor*; GYA /γokhor/ ~ /γo**m**-khor/, CEM /gokhor/ ~ /go**m**-khor/, IGU, LEH, LEH2, SAS, DOM, ACH, GARKb /go**m**-khor/, TUR /go**ŋ**-khor/; cf. ARA /go**m**-khor/ ‘puzzling, unclear’; SHA /go**m**-khor/ ‘dizzy’ in contrast to /gokhor/ ‘confusing’

– LAD (RAM, HAM) /dra**n**-dra/ WrT *ḥdra-ḥdra* ‘equal’; GYA, SHA, CEM, LEH, LEH2, SAS, KHAL (Kesar), DOM, PUR (Bailey 1920: 37), CIK-He, GARKb, ARA /dra**n**-dra/; but BAL (SPR) /dradra/

– LAD (HAM) /do**m**-caŋ/ ~ /rdo**m**-caŋ/ *rdo-ḥchaŋ* ‘stone; GYA (old people’s speech) /do**m**-cha/ ‘stone’, SHA /du**m**-ca/, LEH /do**m**-caŋ/, SAS /rdo**m**-chaŋ/ ~ /rdoa**m**-chaŋ/, DOM /rdoa**m**-chaŋ/, ACH, ARA /rdo**m**-chaŋ/ ‘carriable stone’ (cf. JÄK /do**m**-chaŋ/ *rdo-ḥchaŋ* ‘a stone of such a size as may be grasped by the hand’ and the OT/CT verb *ḥchaŋ* | *bcaŋs* | *bcaŋ* | *choŋ(s)* ‘to keep in one’s hand’) …

Lexicalised labial prefix (ཏོན་དག་གི་ཤིའ་ཀོལ་ཀན་ཉི་སྨོན་འཛུག་བ།)

– LAD /ka**p**-kyon/ (Shawe 1894: 13; cf. also JÄK), /ka-kyon/ ~ /ka**p**-syon/ (HAM) WrT *bkaḥ-**b**kyon* or *bkaḥ-**b**skyon* ‘undesirable order, scolding (hon)’; CEM /ka**p**-kyon salce/ ‘criticise (hon)’; GYA, STOK (Kesar), SAS, DOM, ACH /ka**p**-kyon/ ‘critics (hon)’; LEH /ka**p**-kyon/ ‘advice of an oracle (hon)’; SHA, ARA /ka**p**-kyon/ ‘critics, advice (hon)’

– LAD (HAM) /khe**b**-zaŋ/ WrT *khe-**b**zaŋ* ‘profit’; GYA /khe**b**-zaŋ/ ‘very cheep’; IGU /khe/ or /khe**p**-saŋ/, LEH /khe**b**-zaŋ/ ‘profit’; SAS, DOM, ACH /khe**b**-zaŋ/ ‘cheep’; ARA /khe**b**-zaŋ/ ‘cheep, benefit’; LEH2 /khe**b**-zaŋ/ ‘serves you right’

- LAD (HAM) /tru**b**-ži/ WrT *gru-**b**ži* 'square'; GYA /tru**p**-ži/, IGU /truži/ ~ /tru**b**-ži/, CEM /tru**p**-ži/, LEH2 /tru**p**-ži/ ~ /tru**b**-ži/, STOK (Kesar) /tru-lu**b**-ži/ (in a song), i.e. /tru**b**-ži/, SHA, LEH, SAS, DOM, ACH, ARA /tru**b**-ži/; GARKb /trup-ži/ ~ /trub-ži/ 'brick-like stone'
- GYS, SHA, CEM, LEH /ŋa**p**-sa/, SAS, DOM, ACH, TUR, GARKb /rhŋa**p**-tsa/ (according to GARKb, Kargilis would say /rhŋa**p**-sa/), ARA /rhŋa**p**-sa/ WrT *rŋa-**b**tsaḥ* 'havest' (cf. JÄK *btsaḥ* 'bring forth')
- LAD (HAM) /o**b**-gyal/ WrT *ḥo-**b**rgyal* 'difficulty, trouble (hon)'; GYA /ɦo**b**-gyal/, SHA, CEM, LEH, LEH2, SAS, KHAL, DOM, ACH, ARA /o**b**-gyal/, LLV *ḥo**b**-rgyal*
- LAD (HAM) /re**b**-ži/ WrT *re-**b**ži* 'frame of a door or window'; GYA, IGU, CEM, SAS, DOM, ACH, GARKb, ARA (rarely) /ri**b**-ži/, HRD /reb-ži/
- LAD /ha**b**-ɣot/ (RAM) 'laughter' for WrT **ha-**b**rgod* (cf. *ha-dgod* or *ha-rgod*, JÄK); GYA /ha**v**-got/ 'loud laughter, heartily'; SHA /ha**b**-got/ 'laughter'; LEH /ha**b**-got/ ~ /ha**v**-got/, SAS /ha**v**-rgot/ 'laughter'; DOM /ha**b**-rgot/ 'loud, aggressive laughter (not coming from the heart)', ACH /ha**v**-rgot/ 'senseless laughter'; TUR /ha**f**-got/ 'laughter that does not come from the heart', LLV *ha**b**-rgod* 'wild laughter'; but GARKb heard only /har-gotcas/ 'lough'… … …

Morphologically relevant labial prefix (དུས་གསུམ་མི་ཤིར་གོལ་གན་ནི་སྔོན་འཇུག་བ།)

- LAD (Shawe 1894: 14, RAM, HAM) /go**p**-skor/ WrT *mgo-**b**skor* 'deception, deceit'; GYS /ɣo**p**-kor/, SHA /go-hor/ ~ /go**p**-hor/, LEH, SAS, ULE, KHAL, DOM, ACH, ARA, TUR, DRS /go**p**-skor/, GARKb /gu**p**-skor/ 'deceit', plus /taŋ/ 'deceive'
- LAD (HAM) /chu**p**-tsos/ WrT *chu-**b**tsos* 'barley or wheat flour of boiled grain'; HML, IGU, SHA, CEM /chu**p**-tse/, DOM /chu**p**-tsos/; GYA /chu**p**-tse/ 'mixture of roasted barley and the left-over from *chaŋ* (/baŋma/)'; LEH /chi**p**-tsos/ 'fried grain that has been washed and left for sprouting'; GARKb /chi**p**-tsos/ 'fried food'; DRS /chu**p**-tsos(i kholak)/ 'barley soaked in water, roasted when half dry, and grond into flour', 'pap made out of this flour'; SAS, KHAL, ACH, ARA /chu**p**-tsos/ 'anything boiled in water'; HRD /chu**p**-tsos/ 'dried vergetable put into boiling water (in order to get rid of insects etc.)'
- DRS /chu**p**-sik/ WrT *chu-**b**sig* ~ DOM /chusiŋ/ ~ /chu**p**-siŋ/ WrT *chu-**b**siŋ* 'separating two materials in the water, by letting one sink down, straining'; but SHA /chusik/ ~ /chusip/, GYS /chusiŋ/
- LAD /ño**p**-tshoŋ/ WrT **ño-**b**tshoŋ ~ ño-**b**tsoŋ* 'shopping, trade, commerce' (HAM); GYA, SHA /ño**p**-tsoŋ/, CEM /ño**p**-tsoŋ/, LEH, LEH2, DOM, ACH /ño**p**-tshoŋ/, SAS /ño**p**-tshoŋs/ 'shopping'; ARA /ño**p**-tshoŋ/ 'trade'; but GARKb /ñotshoŋ/ 'shopping'
- GYA /do**p**-cak/ ~ /do^{a}**p**-cak/, LEH /do**p**-caks/, SAS, DOMb, ACH, GARKb /rdoa**p**-caks/, ARA /rdo**p**-cak/ WrT *rdo(ba)-**b**cags* '(artificially) broken stone'; TUR /rdo**p**-cak/ 'those who break the stones for the houses'; but HML /ðoacak/, SHA /doacak/ 'broken stone'; SAS, ACH, GARK, ARA /rdoa cakhan/, HRD /rdoacak/, DRS /rdoa cakpa/ 'stone breaker'

- GYA (Kesar songs) /do**p**-chot/ ~ /do^{a}**p**-chot/ or /do**p**-chose raldri/, SAS /rai rdo**p**-cat/, /rai rdo**p**-chot/, KHAL (Kesar) /rdo**p**-cot/, DOMb /rdo**p**-chot/, GARKb (Kesar) /rdo**p**-cotme ragi/ WrT **rdo-**b**chot* ~ *rdo-**b**cod*, 'able to cut stones' (name of Kesar's sword, cf. LLV *rdochod*); but SHA (in Kesar story) /dochot/, STOK (Kesar) /docotme raldri/
- GYS /do**p**-tet/, SAS, DOM, ACH, GARKb /rdoa**b**-det/ WrT *rdo-**b**ded* 'stoning, persecution in order to stone'; ARA /rdo**p**-tet/ 'chasing somebody by throwing stones' (DRS could think of /rdoa**p**-tet/, but is not sure whether this is not from the Kargil dialect); but SHA /dotet/, LEH /doatet/
- GYS /do**p**-sik/ ~ /do^{a}**p**-sik/, DOM /rdoar-tsiks/ ~ /rdoa**p**-rhtsiks/, GARKb /rdoa**p**-rhtsiks/, ARA /rdor-tsik/ ~ /rdo**p**-rhtsik/ WrT *rdoba-**b**rtsigs* 'stacking, staple of stones, built of stones'; but HML /ðoasik/, SHA /dor-sik/, LEH /doar-tsik/, HRD /rdoarhtsik/, SAS, ACH, DRS /rdoa-rhtsiks/ (according to DRS, possibly with /p-/ in the Batalik area or Ciktan)
- GYS /na**p**-cat/ WrT *sna-**b**cad* 'cutting of the nose (a punishment)' in contrast to /nacat/ WrT *rna-bcad* 'cutting of the ear (a punishment)'; SHA /na**p**-cat/ 'someone, whose nose is cut' in contrast to /nam-cat/ 'someone whose ear is cut'; DOM /snacat/ ~ /sna**p**-cat/ 'someone with a too short nose' used as a nick name; SAS, ACH /sna**p**-cat/ 'broken or cut nose, someone having such nose'; DRS /rhna**p**-cat/ 'someone with a short or cut nose' in contrast to /rhnacat/ 'someone whose ear is cut'; but LEH /nacat/ 'nose cutting' or 'ear cutting'
- GYA /mi**p**-sat (khi**p**-sat)/ WrT *mi-**b**sad (khi-**b**sad)* 'habitual murderer' in contrast to /misat (khisat)/ WrT *mi-**b**sad (khi-**b**sad)* 'murderer'; SKY, ACH /mi**p**-sat/ 'one who has killed, murder', GARKb /mi**p**-sat(pa)/ ~ /mi**p**-sot(pa)/ *mi-**b**sod(pa)*, DRS /mi**p**-sat/ 'murderer, killer'; but LAD (RAM) /misat/ 'murder'; SHA, LEH, SAS, DOM, HRD, ARA /misat/ 'murderer, killer'
- LAD, BAL /za**p**-thuŋ/ WrT **za-**b**thuŋ* ~ *za-**b**tuŋ* 'food' (RAM), 'food management, catering' (SPR); GYA /za**p**-thuŋ/ SAS, DOM /za**p**-thuŋ/ 'eating and drinking', LEH2 heard /za**p**-tuŋ/; but LAD (HAM, spelling *bzaḥ**b**tuŋ*!), HML, SHA, LEH, GARKb, HRD, TUR /zathuŋ/
- LAD (HAM) /zo**p**-ta/ WrT *bzo-**b**lta* (HAM: *bzolta*) 'appearance'; GYA, SHA, CEM /zo**p**-ta/, LEH, DOM /zos-ta/ ~ /zo**p**-sta/; but LEH2, SAS, CIK-He, GARKb, HRD, DRS, TUR /zos-ta/, ARA /zo-sta/ ~ /zos-ta/
- GYS /ɦo**p**-tsak/, SAS, KHAL, DOM, ACH, TUR /o**p**-tsaks/ WrT *ḥo-**b**tsags* 'milk-sieve'; but SHA /ɦotsak/, LEH /om-tsaks/, GARKb /utshaks/, ARA /otsak/, DRS /otsaks/
- GYA /ša**b**-tse/ WrT *ša-**b**tsos* 'boiled meat (inner organs)'; SAS, DOM, ACH (not sure), ARA (not very common) /ša**p**-tsos/ 'boiled meat'; but SHA /çatse/, LEH, HRD /šatsos/ 'boiled meat, meat ready to be eaten'
- LAD (RAM, HAM) /ša**p**-tshoŋpa/ WrT *ša-*btshoŋpa* ~ *ša-**b**tsoŋpa* 'meat seller, butcher'; GYS /ša**p**-tsoŋkan/, SHA /ça**p**-tsoŋba/, CEM /ça**p**-tsoŋ/, LEH, ARA /ša**p**-tsoŋpa/, LEH2 /ša**p**-tshoŋ/, SAS, DOM, ACH, HRD /ša**p**-tsoŋspa/, GARKb /ša**p**-

tsoŋs/, DRS (possibly borrowed from Kargil) /šap-tsoŋs(pa)/, TUR /šap-tshoŋs/; ACH, DRS /šap-tshoŋ/ 'trade in meat'… … …

སྔོན་འཇུག་འ་ཅ་ཡིག་གྱུར་ཏེ་སྣ་སྐད་ (ང། ན། མ།) སོང་ཏེ་འདིན་ཀྱག།། འདི་ད་ཙུང་འཛིང་ཀན་ནི་སྔོན་འཇུག་མ་ནང་། འ་མང་ཆེའ་དོན་དག་གི་ཕིའ་ཀོལ་ཀན་ནི་སྔོན་འཇུག་འདིན་ནོག།། འདི་ནང་སྔོན་འཇུག་བ་ཕེད་(ཕྱེད་) པོ་དོན་དག་གི་ཕིའ། ཕེད་པོ་དུས་གསུམ་མི་ཕིའ་ཀོལ་ཀན་ནི་སྔོན་འཇུག་འདིན་ནོག།། དེ་ཙང་མ་སྔོན་མའི་ཚིག་ནང་ཉམ་(མཉམ)ཡ་པོ་སོང་ཏེ་སྔོན་མའི་ཚིག་གི་རྗེས་འཇུག་ཙོགས་ལ་གྱུར་ཏེ་འདིན་ནོག།། །། མི་མང་པོའི་དེ་ཟུག་མོལ་ལ་རག། ང་ཞའི་(ང་ཅག་གི་) ཡུལ་སྐད་དི་ནང་ང་དེ་ཟུག་ཟེར་ར་ནོག།། འདི་ནང་ཨ་སིལ་ལི་དཔེ་རའི་ནང་ང་དེ་ཟུག་ཟེར་ར་མན་ནོག།། ཅིའ་ཟེར་ན་མེ་མེ་ལ་མ་གན་ནེ་ཆོས་སིལ་ན་སྔོན་འཇུག་ཙང་མི་སྐད་ཕིང་ང་མཛད་ད་མན་ནོག། དེ་ཟུག་མོལ་ལ་རག།། ངའི་སེམས་ལ། ཆོས་སྐད་དི་ནང་ང་སྔོན་འཇུག་འབྲིས་ཏེ་འདིན་ན། དེ་ནེ་སྔོན་འཇུག་ཕིང་ཀན་ནེ་དཔེ་ར་བདེན་བའི་དཔེ་ར་འདིན་ནོག། ངའི་སམ་མ་རག།། །། ཡང་ཤམ་ཕྱོགས་སི་ཡུལ་སྐད་དི་ནང་ང་། གལ་ཏེས་ལས་སི་ཚིག་ག་ (verb) སྐད་འགོལ་མོ་ཡོད་ཀན་ནི་མགོ་ (initial voiced consonant) ཡོད་ན། དེ་ནི་འགག་ཚིག་ (negation word) མ་ནང་། མིའི་ཏིང་ན་སྔོན་འཇུག་འ་སལ་པོ་འཛིང་ང་ནོག།། (ཤར་ཕྱོགས་ནང་། བོད་ལ་འགག་ཚིག་མིའི་ཏིང་མེ་ནེ་དེ་ཟུག་ཚོར་ར་མན་ནོག།།) དཔེར་ན་ ⌈མཨི⌉ (mi) ནང་ ⌈དརཨ⌉ (dra) སྦྱ་ན་ ⌈མཨིན-དརཨ⌉ (min-dra) ཡོང་ང་ནོག། ⌈མཨ⌉ (ma) ནང་ ⌈བཨུཏ⌉ (but) སྦྱ་ན་ ⌈མཨམ-but⌉ (mam-but) ཡོང་ང་ནོག།། ཡུལ་སྐད་ཁ་ཅགི་གི་ནང་ང་འདི་ཟུག་གི་	In most cases, the nasal prefixes *m-* and *ḥ-* originally had a purely lexical function, while the *b-* prefix can be found in half of all instances as an originally lexical prefix and in half of all instances as an originally grammatical prefix. All prefixes shifted their position and became attached to the preceeding syllable as if they were suffixes. Many people would state that the feature described can be found in their home dialect, but that it should not be there in the 'real' language, because the monks would not pronounce the prefixes when reading religious texts. I would think, however, that if the prefixes are written in Classical Tibetan their pronunciation would constitute the 'true' language. The nasal prefix *ḥ-* also occurs frequently in negated verb forms when the verb has a voiced initial, e.g. /mi/ + /dra/ (WrT *ḥdra*) 'similar' > /min-dra/ 'not similar, special', /ma/ + /but/ (WrT *ḥbud*) 'fall' > /mam-but/ 'did not fall'. With respect to the negation particle *mi*, this feature can be found in the central Tibetan, as well as in all Ladakhi dialects. With respect to the negation particle *ma*, it seems to be restricted to the western Sham dialects. In some of these dialects the nasal prefix has been generalised and appears before all voiced initials, whether the verb had an original

འབིང་ཀུན་ནི་སྔོན་འཇུག་འ་མང་པོ་ཕེལ་ཏེ་ཡང་ཚོས་སྐད་དི་ནང་ང་སྔོན་འཇུག་མེད་ཀུན་ནི་ལས་སི་ཚིག་གི་ཕིའ་ཀོལ་ལ་ནོག།། དཔེར་ན་ཁལ་སིའི་ཀེ་སར་རི་རྟུངས་(སྒྲུངས་) ནི།	nasal prefix or not (cf. Zeisler 2004: 612, isogloss 10). In the following I will give some examples from the Kesar epic, as told in Khalatse 1996.

Negation marker (འགག་ཚིག་) *mi*

- /mi**ŋ**-gor/ WrT *mi-ḥgor* '(I) will not be late'
- /mi**n**-duk/ ~ /mi**n**uk/ WrT *mi-ḥdug* 'is not (there, visual experience)'
- /mi**n**ak/ (< WrT *mi-drag*) 'is not (there, non-visual perception)'
- /mi**m**-ba/ (< WrT *mi-bya*) '(I) will not do'
- /mi**n**-dzemskhancik/ WrT *mi-ḥdzemsmkhancig* 'one that is not avoiding'

Negation marker (འགག་ཚིག་) *ma*

- /ma**ŋ**-gat/ WrT *ma-dgad* 'didn't like'
- /ma**ŋ**-gaŋsok/ WrT *ma-gaŋtshug* 'was not filled'
- /ma**n**-jiks/ WrT *ma-ḥjigs* 'was not afraid'
- /ma**n**-drik/ WrT *ma-ḥgrig* 'was not right'
- /ma**n**-drupa/ WrT *ma-ḥgrubpa* 'not having accomplished'
- /ma**n**-drülba/ WrT *ma-ḥgrulba* 'not walking'
- /ma**m**-but/ WrT *ma-ḥbud* 'did not fall'
- /ma**m**-bana/ (< WrT *ma-byana*) 'if (you) will not do'
- /ma**m**-borskhantsokle/ WrT *ma-ḥborsmkhantshugle* 'was not put down'

འི་ནང་འགག་ཚིག་གི་ཏིང་ན་སྔོན་འཇུག་བ་མན་ན་ཡོང་ཅེས་མན་ནོག།། – བདེན་བ་ཡོང་ཅེས་མན་ནོག་ག།། འགོ་མ་རང་འི་ཟུག་ཤིས་དགོས་ས་ནོག།། ཕུ་རིག་ནང་། བལ་ཏི་སྐད་དི་ནང་ང་'འི་ལས་པོ་ཙོ་མི་དགོས་!' ཟེར་ན། འགག་ཚིག་མ་ནང་ཉམ་པོ་སྐུལ་ཚིག་ཀོལ་ལ་ནོག།། བོད་སྐད་ནང་། ལ་དྭགས་སི་སྐད་དི་ནང་ང་ ʃམཨཆཨ!ʅ (macha!)། ʃམཨཏཨང!ʅ (mataŋ!) སོལ་ན། ཕུ་རིག་པ་ནང་། བལ་ཏི་པ་གུན་ནི་ ʃམཨསཨོང!ʅ (masoŋ!) ། ʃམཨཏཨོང!ʅ	By contrast the grammatical prefix *b-* is never found in negation – or is it? One must know that in the Purik as well as the Balti dialects the expression for the prohibition has been assimilated to the expression of the command, whereas in all other Tibetan varieties, the command form cannot be used for a prohibition. Instead the present stem is used, thus the regular Ladakhi prohibition is /macha!/ (WrT *macha*) 'don't go' or

[༦] ཅིག་ཆ་ན་མངས་ནི་སྟུས་ཀྱག།།

(matoŋ!) སྲོལ་ལ་ནོག།། །།

དེ་སྐྱོད་པ་སང་། མདའའ་ཞུགས་ཀན་ནི་འབྲོག་པའི་ཅིག་ཏན་ནི་པུ་རིག་གི་དཔེ་ར་ཏང་ན། 'སེམ་ཤན་སད་(བསད་) མི་དགོས་!' ཟེར་ཀན་བའི་ཕིའ་༺མཨསཨོཏ!༻ (masot!) ཟེར་ཅས་ཏ་འབོར་འང་། ༺མཨཔ-སཨོཏ!༻(map-sot!) ཡང་༺མཨཔ-སཨོདཨང!༻ (map-sodaŋ!) སྲོལ་ལ་ནོག།། འི་བའི་སྐད་འབིང་ཀན་ནི་ཟེར་ཟྭོ་མའ་༦ཡམ་ཚན་(ཡ་མཚན་) ཤིག་ཚོར་ར་མི་རག་ག།། འི་ནང་༺མཨཔ-སཨོཏ!༻ (map-sot!) ཟེར་ཀན་བའི་ཟེར་ཟྭོ་ཅིག་ཅིག་པོ་མེ་ནི་སྔོན་འཛུག་བའི་སྐད་མན་ན་ཚོར་ར་མན་ནོག།། ༺*མཨཔ-ཅཨོཀ!༻ (*map-cok!)། ༺*མཨཔ-ཅཨོཏ!༻ (*map-cot!)། ༺*མཨཔ-ཏཨོཔ!༻ (*map-top!)། ༺*མཨཔ-ཅོས!༻ (*map-cos!)། ཡང་༺*མཨཔ-ཤཨོཏ!༻ (*map-šot!) མན་ན་ཡོང་ང་མན་ནོག། ༺མཨཅཨོཀ!༻ (macok!)། ༺མཨཅཨོཏ!༻ (macot!)། ༺མཨཏཨོཔ!༻ (matop!)། ༺མཨཅོས!༻ (macos!) ། ཡང་༺མཨ-ཤཨོཏ!༻ (ma-šot!) ཡོང་ང་ནོག།། །།

ཅགི་ཆ་ན་ཉེ་རང་ངི་ཟེར་ཟྭོ་ཅིག་ཅིག་པོ་སྔོན་མའི་དུས་སི་དཔེ་རའི་དཔང་པོ་མེད་ཀྱག་སྲོལ་ལེད་འགྲོ།། འི་ནང་སེམ་ཤན་ནི་སྨུག་ཅད་ཚོགས་ལ་རྡོའི་ཀ་ལུས་ཀན་ནི་རྫེས་མང་པོ་ཐོབ་ཅས་རེ་བ་ཏང་མི་དགོས།། 'fossil' ཅིག་ཅིག་པོ་ཐོབ་ན། དེ་ནི་མའ་སོ་དེ་(བསོད་བདེ་) ཅན་ཡོང་ང་ནོག།། དེའི་ཕིའ་དག་ས་ཟེར་ཟྭོ་ཅིག་ཅིག། རྫེས་ཅིག་ཅིག། དཔང་པོ་ཅིག་ཅིག་མེ་ནི་མེད་ན། ཞན་དག་ཅོ་སེ་ཡང་གོང་ན་སྨན་ཀན་ནི་སྨུས་ཚིག་ལ་ལྟ་ན། དེ་ནི་སྔོན་མའི་དུས་ལ་སྔོན་འཛུག་བ་ནང་། མ། འ། ཡང་བལ་ཏི་ནང་། ལ་དྭགས་སི་སྐད་དི་ནང་ང་ཀོལ་ཏེ་འིན་ཀྱག། ངའི་སམ

/mataŋ!/ (WrT *mabtaŋ* < OT *magtoŋ*) 'don't give', but in Purik and Baltistan it is /masoŋ/ (WrT *masoŋ*) or /matoŋ!/ (WrT *mabtoŋ* <OT *mathoŋ*).

But when the bilingual Dards of Dah speak the Ciktan Purik dialect, they not only say /masot!/ 'don't kill', they even say /map-sot!/ or /map-sodaŋ!/ (WrT *mabsod* < OT *masod*). Surprising as this pronunciation may be, the verb /sat/ 'kill' is apparently the only verb where the prefix remained. It does not appear with the verbs /cak/ 'break': /macok/, /cat/ 'cut': /macot/, /tap/ 'throw': /matop/, /co/ 'construct': /macos/, and /šat/ 'tell': /mašot/.

One may argue that a single expression is not enough for the reconstruction of language development. But like in evolutionary biology, we must be content with what we find in the sediments of language history. When reconstructing the evolution of animals, we cannot hope that we always find plenty of skeletons, we are already very lucky if we find a single bone. As fragmentary as the present evidence might be, by comparing it cautiously with the *b-* prefix in nominal compounds and the nasal prefix in negation and compounds we can safely assume, that the *b-* prefix once was a reality in the dialects spoken in Ladakh and Baltistan.

The particular example of the Dardic-Purik prohibition also allows us to draw the following conclusion: in most of the verbs which have a *b-* prefix in the past stem in Old Tibetan this *b-* prefix must have been over-

མ་རག།། འབྲོག་སྐད་དི་དཔེ་ར་ནེ་ཡང་མཇུག་སྟུ་ཤིག་(སྟུས་ཅིག་) འབིང་ང་ནོག།། འགོ་མ་རང་བལ་ཧྲི་ནང་། ལ་དྭགས་སི་སྐད་དི་ནང་ང་སྔོན་འཇུག་བ་ཆོས་སྐད་དི་ཚོགས་ལ་འདས་པའི་དུས་ལ་གོལ་གན་འིན་གྱུག།། འི་ནང་དུས་རིང་པའི་ནང་ང་འི་སྔོན་འཇུག་བའོ་ཕེལ་ཧྲི་ཡང་ད་ལྟ་བའི་དུས་ལ་ཡང་སྐུལ་ཚིག་གི་ཕིའ་གོལ་ཧྲི་འིན་གྱུག། ངའི་སེམས་མ་རག།། དེའི་ཕིའ་ད་ལྟ་བའི་དུས་ཚིག་གི་མགོ་བོལ་མོ་མེད་གན་སོང་ཡང་སྐུལ་ཚིག་མང་པོ་ནང་། ད་ལྟ་བའི་དུས་ཚིག་ཁ་ཅིག་ག་དབུགས་ཕིང་ཅས་(aspiration) སྔོར་ཧྲི་མེད་པ་སོང་གྱུག།། དུས་རིང་པའི་ནང་ང་དེ་ནེ་གུ་ལེ་གུ་ལའིའ་ད་ལྟ་བ་ནང་། འདས་པའི་དུས་སི་ཕིའ་གོལ་གན་ནེ་སྔོན་འཇུག་བའི་སྐད་མེད་གན་སོང་ཧྲི། དེ་ནེ་དེའི་ཧྲིང་ན་ཡང་སྐུལ་ཚིག་ག་སྔོན་འཇུག་སྔོར་ཧྲི་མེད་གན་སོང་གྱུག།། འི་ནང་འབྲོག་པའི་གོལ་གན་ནེ་པུ་རིག་སྐད་ནེ་ཙ་པིག་འགོར་པ་སང་། ད་རུང་སྔོན་མ་གོལ་གན་ནེ་སྔོན་འཇུག་བའི་རྗེས་ཅིག་ཅིག་པོ་ལུས་སེ་ཡོད་གྱུག།། །། གལ་ཧྲེས་ཉེ་(ཉིད་) རང་ང་ཉི་རི་(ཉིད་རང་གི) ཡུལ་ལ་ཨ་བི་མེ་མེ། སྟུ་ཤིག་དི་ཟླུག་གའགག་ཚིག་ནང་ཉམ་པོ་འབིང་གན་ནེ་བའི་སྐད་གོལ་ཚོར་ན། ཉེ་རང་ངིའང་དི་ཟླུག་གི་བའི་སྐད་གོལ་ན་ནི། འཇུ་ཞུ། ངའ་གློག་ཡིག་ (e-mail) ཀལ་(བཀལ་) ལ་མཇེད་འང་།། འཇུ་ལེ།། །། (zeis@uni-tuebingen.de)	generalised and used for the present stem as well as for the imperative stem. Since the *b*- prefix is incompatible with aspiration, the initial consonant of the imperative stem lost its aspiration. The same happened to a few aspirated present tense forms, while the voiced present tense forms became unvoiced, due to the prefix. After some time, the prefix became gradually silent, but was kept in fixed expressions (such as compounds) and in commands and the corresponding prohibitions. Then the prefix also disappeared from the plain command, but remained for a while in the prohibition before being dropped as well. As the Dards of Dah use the Ciktan Purik dialect only as a second language, they might not always have been following the development of the Ciktan dialect proper. For this reason the fossilised *b*- prefix could survive up to our days. I would be very happy if any one who has heard the use of the *b*- prefix after negation markers in his or her home dialect or is even still using it him- or herself would contact me by e-mail (zeis@uni-tuebingen.de).

Dialects and Informants

ACH = Achinathang: Skarma Namthak; ARA = Aranu: Tsering Youdon; BAL = Balti, unspecific; CEM = Cemre: Padma Dohar; CIK-He = Ciktan, (Hermann n.d.); CT = Classical Tibetan (*choskat*); DOM = Domkhar: Tsewang Tharchin (a) and Thrinlas Chosphel (b); DRS = Dras: Dr. Saleem Mir; GARK = Garkoon: Tshering Stobdan (radio; a), Stanzin Angmo (b); GYA = Gya Sasoma: Tshomo Mingyur; HML = Hameling: Tsering Angmo; HRD = Hardas: Archo Saida; IGU = Igoo: Padma Dorje (through Rincen Dolkar); LAD = (Central) Ladakhi, unspecific; LEH = Leh town, and adjacent villages: Thrinlas Wangmo and various interlocutors; LEH2 = Leh, migrant's second generation: Rincen Dolkar; LLV = Francke (1905–41), Kha-

latse; KHAL = Khalatse, narrator (Kesar story, recorded 1996) and main interlocutor: meme Tondup Tsering; KPL = Khapulu (Read 1934); PUR = Purik, unspecific; OT = Old Tibetan (empirial period); SAS = Saspol: Phuntsok Dolma; SHA = Shara: Thukche Dolma; SKY = Skyurbucan: Tashi; STOK = Stok, narrator (Kesar story, recorded 1996): Phuntsok Paljor; TUR = Turtuk: Abdul Qayoum; ULE = Ule Trokpo/Leh second generation: Sonam Wangchuk; WrT = Written Tibetan (including *Phalskat* and hypothetical forms).

I would like to thank all of the above-mentioned informants and narrators as well as *meme* Stanzin Chosphel from Dah, narrator of the Kesar story (1996), where I found the strange prohibition form /map-sat/, Roland Bielmeier whose remarks at the 12th Colloquium of the International Association for Ladakh, Leh, 21-26th July 2003 set me on the track, Gelong Konchok Pande who improved the Ladakhi version, Rebecca Norman for all comments and help.

Dictionaries:

HAM = Hamid 1998; JÄK = Jäschke 1881; RAM = Ramsey 1890; SPR = Sprigg 2002

References

Bailey, Thomas Graham. 1920. *Linguistic studies from the Himalayas. Being studies in the grammar of fifteen Himalayan dialects.* (Asiatic Society monographs, 18.) London: Royal Asiatic Society. Benedict, Paul K. 1972. *Sino-Tibetan: A Conspectus*. Cambridge: Cambridge University Press.

Bielmeier, Roland. 2004. “Shafer’s proto-West Bodish hypothesis and the formation of the Tibetan verb paradigms”. In: Anju Saxena (ed.), *Himalayan Languages. Past and present.* (Trends in Linguistics, 149): 395-412.

Francke, August Hermann. 1905–41. *Gšamyulna bšadpaḥi Kesargyi sgruŋs bžugs. A Lower Ladakhi version of the Kesar saga.* (Bibliotheca Indica, work, 168.), Calcutta 1905–1909 (Fasc. 1–4), 1941 (Fasc. 5): Royal Asiatic Society of Bengal. Reprint 1981: *The Epic of Gesar.* Kunzang Tobgyel and Mani Dorje, Vol. 29. Thimphu, Bhutan: Druk Sherig Press. (LLV)

Hamid, Abdul. 1998. *Ladakhi-English-Urdu dictionary.* Leh: Melong (HAM).

Herrmann, Silke. N.d. *Sheldan Lhamo. Erzählung und Dialekt von Purik* [unpublished typoscript].

Jäschke, Heinrich August. 1881. A Tibetan-English dictionary. With special reference to prevailing dialects. London. 4th reprint 1992, Delhi: Motilal Banarsidass (JÄK).

Koshal, Sanyukta. 1979. *Ladakhi Grammar.* Delhi etc.: Motilal Banarsidass.

Ramsay, Henry Lushington. 1890. *Western Tibet: A practical dictionary of the language and customs of the districts included in the Ladák wazarat.* Lahore: W. Ball & Co. Government Printers (RAM).

Read, Alfred F.C. 1934. *Balti grammar.* (James G. Forlong Fund, 15.) London: The Royal Asiatic Society.

Shafer, Robert. 1950/51. “Studies in the morphology of Bodic verbs”. *Bulletin of the School of Oriental and African Studies* 13.3 (1950): 702-724, 13.4 (1951): 1017-1031.

Shawe, F.B. 1894. “On the relationship between Tibetan orthography and the original pronunciation of the language”. *Journal of the Asiatic Society of Bengal* 63: 4-19.

Sprigg, Richard Keith. 2002. *Balti-English English-Balti dictionary.* London, NY: Routledge-Curzon (SPR).

Zeisler, Bettina. 2004. *Relative Tense and Aspectual Values in Tibetan languages.* A Comparative Study. Berlin etc.: Mouton de Gruyter.